

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Министерство образования и науки Республики Марий Эл
Отдел образования Администрации Моркинского муниципального района
МОУ "Кожлаерская основная общеобразовательная школа
им. П. С. Тойдемара"

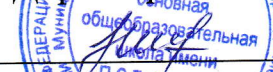
РАССМОТРЕНО
на заседании ШМО

Ласточкина Н.Г.
Протокол №1 от «31»
августа 2023 г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор школы

Алексеева Н.Г.
Приказ №35 от «31»
августа 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родной (марийский) язык»

для обучающихся 9 класса

Верхний Кожлаер, 2023 год

Туныктымашын цельже

IX классыште марий йылмым школышто туныктымашын тўн цельже семын изирак класс-влаклан ончыктымо шонымаш- шамычак кодыт. Тиде:

- йочан *культуроведческий компетенцийжым* вяндаш, вес семын каласаш гын, шочмо йылмым йөраташ туныкташ, тудын поян да сөрал улмыжым шижаш полшаш; йылмым пўтынь культурын ик ужашыж семын шижаш туныкташ, тудым калыкын морально-этический нормыжо-влакым йоча чоныш сайын шындарен кертше вий семын ончыкташ;

- шкет айдеме кугу кўкшытыш шуын огеш керт, тудо ен дене мутланен, весе-шамыч дене келшен илышаш. Тидланже ойым чонен моштымаш кўлеш, кучылтмо шомак-влакымат эскерыман. Тыгеже, йылме закон-шамычым сайын палыман, фразеологический ойсавыртышлам шотлан конден каласыман, тўрлө мутерлашкат ончалман. Тыгай паша дене йочан *йылме да лингвистический компетенцийже* вянеш. Тидыжым уроклаште веле ышташ лиеш;

- йолташ-влак ончылно шонымашым радамлен ойлаш, енлан чын улмым ўшандарен каласаш туныкташ, кўлеш годым ойым вес йогыныш кусараш але вес енын мутышкыжо пураш *коммуникативный компетенцийым* вяндымаш полша.

Тунемме предметын школ планыште верже

- Марий йылмым тунемаш идалык мучко 67 шагатым ойырыман. Тидыже арнялан 2 шагат дене логалеш.

Тунемшаш материалым шагат шот дене шеледымаш

- Кызытсе илышыште шочмо йылмын верже - 1 шагат.
- V - VII класслаште тунеммым ушештарымаш - 2 шагат.
- Марий литератур йылме - 1 шагат.
- Синтаксис да пунктуаций. Муткылдыш - 4 шагат.
- Тыглай ойлончо - 3 шагат.
- Кок составан тыглай ойлончо - 12 шагат.
- Ик составан тыглай ойлончо - 6 шагат.
- Тичмаш огыл ойлончо - 2 шагат.
- Икгай членан ойлончо - 4 шагат.
- Ойлончын ойыралт шогышо членже-влак - 5 шагат.
- Савырныммут - 2 шагат.
- Пуртымо мут да пуртымо ойлончо - 4 шагат.
- Ик мутан ойлончо - 2 шагат.
- Мут-ойлончо - 2 шагат.
- Ий мучко тунеммым ушештарымаш - 3 шагат.
- Диктант - 4 шагат.
- Изложений - 4 шагат (2 паша).
- Сочинений - 4 шагат (2 паша).
- Резерв урок - 2 шагат.

Тергыме, йылме лывыргыме да мӧнтысӧ паша-влакын ойыртемьшт

- Программе почеш тергыме паша семын диктантат, изложений ден сочиненият кучылталтшаш улыт. Диктантлан ойырымо шагатым тыге шелаш келшен толеш: тунемме материал умылымым да чын возен моштыммо навыкым тергаш 2 шагатым ойыраш, а 2 шагатым тест материал почеш шинчымашым тергаш кучылтман. Палемдыман: тыгодым чын возымо навыкым пенгыдемдаш да вияндаш уроклаште эртарыме мутер диктант-влак полшышаш улыт.

- Изложений ден сочиненийлан IX классыште кок шагат дене ойырыман. Тыгеже, тунемше идалык мучко кок изложенийым да кок сочиненийым возышаш. Тышечын ик изложений ден ик сочиненийжым тергыме паша семын эртарыман.

- Тергыме да йылме лывыргыме пашалан Программе почеш 12 шагат ойыралтшаш. Туныктышо иктаж амаллан кӧра вашталтышым ыштен гын, шке шонымашыжым умылтарен кертшаш.

- Йоча-влакым шымлымаш паша деке утларак шӱмандаш кӱлмӧ нерген шонымаш дене посна паша дене кажне урокышто тыгай сынан упражненийым темлымым шотлыман. Нуным ойыртегалтшырак йочалан эреак темлен шогыман.

- Йылме лывыргыме пашалан посна ойырымо ужашымат ФГОС- ын йодмыж семын кельптарыман. Урокын шагал улмыжым шотлыде, йоча йылмым вияндымашым ончыл верышке шындыман.

- Мутер диктант але кӱчык изложений моло классла семынак урок тӱналтыште 3-4 минут жапым налшаш улыт. Вес семынже, нуным йочам урокыш вончыктарыме жап семын ончыман.

Туныктыммо годым кучылтшаш тӱн книга

- Кузнецов В.В., Кузнецова Н.В. Марий йылме: 9-ше класслан учебник. - Йошкар-Ола: Марий книга савыктыш, 2011.

МАРИЙ ЙЫЛМЕ ПРЕДМЕТЫМ ТУНЕММЕ ТӱН СОДЕРЖАНИЙ IX класс(68 шагат)

Шочмо йылме нерген мутланымаш

I. Марий йылме - виян шогышо йылме. Кызытсе йылмыште лийын шогышо вашталтыш-влак. Марий йылмым шымлыше-шамыч: В.М. Васильев, Г.Г. Кармазин. Лӱмлӧ марий ученый-влак. Кызыт марий йылмым шымлыше шанчыен-шамыч.

II. Йылме виянмаште шанчыен да СМИ-н рольыштым ужын моштымаш. Марий йылмым шымлыше ен-шамычын тӱн пашалаштым палымаш.

VIII классыште тунеммым ушештарымаш

I. Кок составан тыглай ойлончо. Ик составан тыглай ойлончын тӱрлӧ лиймыже. Ойыралтше членан да икгай членан ойлончылаште чарналтыш пале-влакым шындымаш.

II. Кок составан да ик составан ойлончылам лончылен моштымаш. Тыгай ойлончо-влакым возен да лудын моштымаш.

Кыдежан ойлончо (сложный предложений)

I. Кыдежан ойлончо нерген умылымаш. Кыдежан ойлончын ужашыже-влакын шонымаш дене кылдалтмышт. Ушем мутан, ушем мутдымо да шуко йӧн дене кылдалтше кыдежан ойлончо- шамыч.

II. Тӱрлӧ йӧн дене кылдалтше кыдежан ойлончо-влакым ойырымаш, келшыше ойсем

(интонаций) дене лудмаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончо (сложносочиненный предложений)

I. Мужырлалтше кыдежан ойлончо нерген умылымаш. Ушышо, ваштарешлыше да ойырышо ушем мутан мужырлалтше кыдежан ойлончо. Мужырлалтше кыдежан ойлончын ужашлаж коклаште чарналтыш палым шындымаш да келшыше ойсем дене лудмаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш.

II. Ушышо, ваштарешлыше да ойырышо ушем мутан мужырлалтше кыдежан ойлончо-влакым ойырен моштымаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончым икгай сказуемыян тыглай ойлончо деч ойырен моштымаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончым текстште кучылт моштымаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончым да ойыралтше ешарыме членан (второстепенный членан) тыглай ойлончым синтаксический синоним семын кучылт моштымаш.

Ушалтше кыдежан ойлончо (сложноподчиненный предложений)

I. Ушалтше кыдежан ойлончо нерген умылымаш. Ушалтше кыдежан ойлончышто тун да кудынь (главный ден придаточный) ужаш-влак. Тун да кудынь ужаш-шамыч коклаште кыл. Тун ужашыште указательный мут.

Тун да кудынь ужаш-влак коклаште чарналтыш палым шындымаш да келшыше ойсем дене лудмаш.

Кудынь ужаш-шамычын түрлө лиймышт: рашемдыше (определительный), умылтарыше (изъяснительный), умландарыше (обстоятельный - верым, жапым, дейвийын кузе лиймыжым, причиным, цельым, условийым, следствийым ончыктышо да уступительный) кудынь ужаш-влак.

Ушалтше кыдежан ойлончо-шамычым синтаксически лончылымаш.

Икмыняр кудынь ужашан (придаточный) ушалтше кыдежан ойлончо да тудын ойыртемеже-влак. Тыгай ойлончышто чарналтыш палым шындымаш да келшыше ойсем дене лудмаш.

Икмыняр кудынь ужашан ушалтше кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш.

II. Ушалтше кыдежан ойлончышто тун ден кудынь ужаш-влакым ойырен моштымаш. Нунын коклаште улшо кылым палымаш. Тун ужашыште указательный мутым муын моштымаш.

Кудынь ужашлам ойырен моштымаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончым, ушалтше кыдежан ойлончым да ойыралтше ешарыме (второстепенный) членан тыглай ойлончым синтаксический синоним семын кучылт моштымаш.

Икмыняр кудынь ужашан ушалтше кыдежан ойлончым чонен да кучылт моштымаш. Тыгай ойлончышто чарналтыш палым шынден да келшыше ойсем дене лудын моштымаш.

Ушем мутдымо кыдежан ойлончо (союздымо сложный предложений)

I. Ушем мутдымо кыдежан ойлончо нерген умылымаш. Ушем мутдымо кыдежан ойлончын ужашлаж кокласе кыл. Нунын коклаште чарналтыш палым шындымаш да келшыше ойсем дене лудмаш.

Ушем мутдымо кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш.

II. Ушем мутдымо кыдежан ойлончо да тудын ойыртемеже- влакым пален моштымаш.

Ушем мутдымо кыдежан ойлончын ужашлаж коклаште кылым ойырен моштымаш. Нунын коклаште чарналтыш палым шынден да келшыше ойсем дене лудын моштымаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончым, ушалтше кыдежан ойлончым, ушем мутдымо кыдежан ойлончым да ойыралтше второстепенный членан тыглай ойлончым синтаксический синоним семын кучылт моштымаш.

Түрлө йөн дене кылдалтше кыдежан ойлончо (сложный предложений)

I. Түрлө йөн дене кылдалтше кыдежан ойлончо нерген умылымаш. Түрлө йөн дене кылдалтше кыдежан ойлончын ужашлаже-влак коклаште улшо кыл. Нунын коклаште чарналтыш палым шындымаш да келшыше ойсем дене лудмаш. Түрлө йөн дене кылдалтше кыдежан ойлончын ойыртемеже-влакым палымаш.

Түрлө йөн дене кылдалтше кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш.

II. Түрлө йөн дене кылдалтше кыдежан ойлончым ойлымаште да возымаште кучылт моштымаш.

Вияш оян ойлончо

I. Вияш оян ойлончо нерген ончыч тунеммым ушештарымаш. Тыгай ойлончышто вияш ойын да авторын мутшын верышт. Вияш оян ойлончышто чарналтыш пале-влак.

II. Вияш оян ойлончын ойыртемежым палымаш, текстыште муын моштымаш. Вияш оян ойлончан текстам сылнын лудын моштымаш.

Савырыме оян ойлончо

I. Савырыме оян ойлончо нерген умылымаш. Савырыме оян ойлончышто чарналтыш палым шындымаш.

Вияш оян ойлончым савырыме оян ойлончо дене алмаштымаш.

II. Вияш да савырыме оян ойлончо-влакым ойырен моштымаш.

Цитате

I. Цитате нерген умылымаш. Шонымым ўшандарен каласаш цитатым кучылтмаш. Цитатым кучылтмаште чарналтыш палым шындымаш.

II. Цитатын ойыртемеже-влакым пален моштымаш.

Идалык мучко тунеммым ушештарымаш

Тунемше ий мучаште мом ыштен моштышаш

- ушышо, ваштарешлыше да ойырышо ушем мутан мужырлалтше кыдежан (сложносочиненный) ойлончо-влакым ойырен моштышаш;

- мужырлалтше кыдежан, ушалтше кыдежан (сложноподчиненный), икмыняр кўдынъ ужашан ушалтше кыдежан, ушем мутдымо кыдежан ойлончо-влак коклаште

кылым палышаш, чарналтыш палым шынден моштышаш, келшыше ойсем дене лудын моштышаш;

- мужырлалтше кыдежан, ушалтше кыдежан, икмыняр кўдынъ ужашан ушалтше кыдежан, ушем мутдымо кыдежан ойлончо-влакым синтаксически лончылышаш;

- мужырлалтше кыдежан, ушалтше кыдежан, икмыняр придаточныйн ушалтше кыдежан, ушем мутдымо кыдежан ойлончо-влакым текстыште кучылтшаш;

- мужырлалтше кыдежан ойлончым, ушалтше кыдежан ойлончым, ушем мутдымо да ойыралтше ешарыме членан тыглай ойлончым синтаксический синоним семын кучылтшаш;

- вияш оян, савырыме оян ойлончо-влакын ойыртемьшт-влакым палышаш, чарналтыш палым шындышаш; текстыште тыгай ойлончо-влакым муын моштышаш, сылнын лудшаш;

- шонымашым ўшандарен каласаш цитатым кучылтшаш да чарналтыш палым шындышаш;

- литературный произведенийлан рецензийым возышаш;

- автобиографийым, заявленийым, рефератым, конспектым серышаш;

- цитатым кучылтын, ойлымашлан анализым ыштышаш.

Урок шот дене тематический планирований

9 -ше класс (марий йылме)

№	Урокын темыже	Йоча мом ыштышаш	шагат	эртарыме жап
Шочмо йылме нерген мутланымаш				
1	Марий йылмым шымлыше-влак	<i>Палышаш:</i> 6-8-ше класслаште тунемме книга-влакын форзацыштышт пуымо шанчыен-шамычын кўчык биографийыштым. <i>Моштышаш:</i> шымлыше-шамычын йылмым арален кодымаште суапле ашашт нерген умылтарен кертшаш.	1	
2 3 4	Ончыч тунеммым ушештарымаш Кок да ик составан ойлончо-влакын тўрлў лиймышт. Икгай членан ойлонышто чарналтыш палым шындымаш.	<i>Палышаш:</i> ойлончын ик да кок составан лиймыже; ик составан ойлончо-влакым ойыркальшаш; ойыралтше членан да икгай членан ойлончылам лончылышаш. <i>Моштышаш:</i> ик да кок составан ойлончылам, ойыралтше членан да икгай членан ойлончылам келшыше ойсем дене лудшаш, чарналтыш пале-влакым шындышаш.	3	
5	Диктантым возымаш.	<i>Моштышаш:</i> лудмо почеш текстым возышаш, тунемме теме почеш грамматический пашам шуктышаш.	1	
Кыдежан ойлончо (сложный предложений)				

6	Кыдежан ойлончо-влак	<i>Палышаш:</i> кыдежан ойлончо нерген 5-ше классыште тунемме материалым палышаш. <i>Моштышаш:</i> кыдежан ойлончо-влакын ужашлаштым ойырышаш; кылдалтме йӧныштым ончыктышаш.	1	
7	Кыдежан ойлончын түрлӧ лиймыже	<i>Палышаш:</i> кыдежан ойлончо нерген 5-ше классыште тунемме материалым палышаш. <i>Моштышаш:</i> кыдежан ойлончо-влакын ужашлаштым ойырышаш; кылдалтме йӧныштым ончыктышаш.	1	
8 9	Сочиненийым возымаш	<i>Моштышаш:</i> туныктышын ойырен налме илышыште вашлиялтше төрсыр почеш шонкалымашан сылнымутан текстым чонгышаш. Возымо годым тыглай ойлончо нерген пален налме шинчымашым кучылтшаш. Текстлан планым чонгышаш.	2	

Мужыралтше кыдежан ойлончо (сложносочинённый предложений)

10	Мужыралтше кыдежан ойлончо.	<i>Палышаш:</i> ушем мутан, ушем мутдымо да түрлӧ йӧн дене кылдалтше кыдежан ойлончо-влакын лиймышт, нунын каласышаш шонымаш дене кылдалтмышт. <i>Моштышаш:</i> түрлӧ йӧн дене кылдалтше кыдежан ойлончо-влакым ойырышаш, келшыше ойсем дене лудшаш.	1	
11	Ушышо ушем мутан мужыралтше кыдежан ойлончо	<i>Палышаш:</i> ушем мутан, ушем мутдымо да түрлӧ йӧн дене кылдалтше кыдежан ойлончо-влакын лиймышт, нунын каласышаш шонымаш дене кылдалтмышт. <i>Моштышаш:</i> ушышо ушем мутан мужыралтше кыдежан ойлончым шкегыч чонен моштышаш.	1	
12	Ваштарешлыше да ойырышо ушем мутан мужыралтше кыдежан ойлончо	<i>Палышаш:</i> мужыралтше кыдежан ойлончышто тыглай ойлончо-влакым ушышо, ойырышо да ваштарешлыше ушем мут-шамычым ончыктышаш. <i>Моштышаш:</i> ушышо ушем мутан мужыралтше кыдежан ойлончым чоналтме могырым рашемден кертшаш.	1	
13	Ойлончо-влакым лончылымаш.	<i>Палышаш:</i> мужыралтше кыдежан ойлончышто тыглай ойлончо-влакым ушышо, ойырышо да ваштарешлыше ушем мут-шамычым ончыктышаш.	1	

		<i>Моштышаш:</i> ушышо ушем мутан мужыралтше кыдежан ойлончым чоңалтме могырым рашемден кертшаш		
14	Мужыралтше кыдежан ойлончын икгай членан предложений деч ойыртемайтмыже.	<i>Палышаш:</i> мужыралтше кыдежан ойлончышто тыглай ойлончовлакым ушышо, ойырышо да ваштарешлыше ушем мут-шамычым ончыктышаш. <i>Моштышаш:</i> ушышо ушем мутан мужыралтше кыдежан ойлончым чоңалтме могырым рашемден кертшаш	1	
15	Сложносочинённый предложенийым лончылымаш	<i>Палышаш:</i> мужыралтше кыдежан ойлончын моло кыдежан ойлончоч деч ойыртемайтмыже палышаш. <i>Моштышаш:</i> мужыралтше кыдежан ойлончым да ойыралтше ешарыме членан тыглай ойлончым синтаксический синоним семын кучылтшаш.	1	
16 17	Диктантым возымаш. Йонылышым төрлатымаш.	<i>Моштышаш:</i> лудмо почеш текстым возышаш, тунемме теме почеш грамматический пашам шуктышаш.	2	
Ушалтше кыдежан ойлончо (сложноподчинённый предложений)				
18 19	Ушалтше кыдежан ойлончоч нерген умылымаш. Ушалтше кыдежан ойлончышто тун да кудынь ужаш-влак.	<i>Палышаш:</i> ушем мутан, ушем мутдымо да түрлө йон дене кылдалтше кыдежан ойлончовлакын лиймышт. <i>Моштышаш:</i> ушалтше кыдежан ойлончышто тун да кудынь ужаш-влакым пален моштышаш, схемым ыштышаш.	2	
20	Ушалтше кыдежан ойлончын чоңалтмыже.	<i>Палышаш:</i> ушем мутан, ушем мутдымо да түрлө йон дене кылдалтше кыдежан ойлончовлакын лиймышт. <i>Моштышаш:</i> ушалтше кыдежан ойлончышто тун да кудынь ужаш-влакым пален моштышаш, схемым ыштышаш.	1	
21	Кудынь (придаточный) ужаш-влакын түрлө лиймышт.	<i>Палышаш:</i> ушалтше кыдежан ойлончын ужашыже-влакым лончылымаш. <i>Моштышаш:</i> тун гыч кудынь ужашлан йодышым шындышаш, йодыш почеш кудынь ужашын могай улмыжым каласен кертшаш.	1	
22 23	Рашемдыше (определительный)	<i>Палышаш:</i> ушалтше кыдежан ойлончын ужашыже-влакым	2	

	кўдынъ ужаш.	лончылымаш. <i>Моитышаш:</i> тўн гыч кўдынъ ужашлан йодышым шындышаш, йодыш почеш кўдынъ ужашын могай улмыжым каласен кертшаш		
24 25	Умылтарыше (изъяснительный) кўдынъ ужаш.	<i>Палышаш:</i> ушалтше кыдежан ойлончын ужашыже-влакым лончылымаш, тыгай ойлончылан схемым ыштымаш. <i>Моитышаш:</i> тўн гыч кўдынъ ужашлан йодышым шындышаш, рашемдыше кўдынъ ужашан ойлончым член дене лончылышаш.	2	
26 27 28	Умландарыше кўдынъ ужаш. Действий кузе лиймым да степеньым, верым, жапым ончыктышо. Причиным, цельым, следствийым ончыктышо.	<i>Палышаш:</i> ушалтше кыдежан ойлончын ужашыже-влакым лончылымаш, тыгай ойлончылан схемым ыштымаш. <i>Моитышаш:</i> тўн гыч кўдынъ ужашлан йодышым шындышаш, умылтарыше кўдынъ ужашан ойлончылам синтаксический лончылышаш.	3	
29 30	Икмыняр кўдынъ ужашан ушалтше кыдежан ойлончо.	<i>Палышаш:</i> мужыралтше да ушалтше кыдежан ойлончо-влакын икгайлыкышт да ойыртемьшт. <i>Моитышаш:</i> икмыняр кудынъ ужашан ушалтше кыдежан ойлончо-шамычым лончылышаш, ушалтше кыдежан ойлончым синтаксически лончылышаш.	2	
31	Ойлончо-влакым лончылымаш.	<i>Палышаш:</i> мужыралтше да ушалтше кыдежан ойлончо-влакын икгайлыкышт да ойыртемьшт. <i>Моитышаш:</i> икмыняр кудынъ ужашан ушалтше кыдежан ойлончо-шамычым лончылышаш, ушалтше кыдежан ойлончым синтаксически лончылышаш.	1	
32 33	Диктантым возымаш. Йонгылышым төрлатымаш.	<i>Моитышаш:</i> лудмо почеш текстым возышаш, тунемме теме почеш граммтический пашам шуктышаш.	1	
Ушем мутдымо кыдежан ойлончо				
34 35	Ушем мутдымо кыдежан ойлончо.	<i>Палышаш:</i> кыдежан ойлончо-шамычын ужашлаштым кузе муаш кўлмым, ик ужаш деч весылан йодыш шындышашым, мужыралтше да ушалтше кыдежан ойлончо-влакын ойыртемьштым палышаш. <i>Моитышаш:</i> мужыралтше да ушалтше кыдежан ойлончо-влакым синтаксически лончылышаш.	2	

36 37	Ушем мутдымо кыдежан ойлончышто чарналтыш палым шындымаш.	<i>Палышаш:</i> ушем мутдымо кыдежан ойлончо да тудын ойыртеме-влакым палышаш. <i>Моштышаш:</i> ушем мутдымо кыдежан ойлончын ужашыже-влак коклаште запятой ден точкан запятойым, кокточкым шынден кертшаш.	2	
38 39	Запятой ден точкан запятойым шындымаш.	<i>Палышаш:</i> ушем мутдымо кыдежан ойлончо да тудын ойыртеме-влакым палышаш. <i>Моштышаш:</i> ушем мутдымо кыдежан ойлончын ужашыже-влак коклаште запятой ден точкан запятойым, кокточкым шынден кертшаш.	2	
40 41	Кок точкым шындымаш.	<i>Палышаш:</i> ушем мутдымо кыдежан ойлончо да тудын ойыртеме-влакым палышаш. <i>Моштышаш:</i> ушем мутдымо кыдежан ойлончын ужашыже-влак коклаште запятой ден точкан запятойым, кокточкым шынден кертшаш.	2	
42 43	Тирем шындымаш.	<i>Палышаш:</i> ушем мутдымо кыдежан ойлончо да тудын ойыртеме-влакым палышаш. <i>Моштышаш:</i> ушем мутдымо кыдежан ойлончын ужашыже-влак коклаште запятой ден точкан запятойым, кокточкым шынден кертшаш.	2	
44 45	Изложениям возымаш.	<i>Моштышаш:</i> текстын темыже да тун шонымашыжым улымышаш, планым чонгышаш, авторын возымо ойыртемежым арален коден, текстым возышаш.	2	
Түрлө йөн дене кылдалтше кыдежан ойлончо.				
46 47	Түрлө йөн дене кылдалтше кыдежан ойлончо.	<i>Палышаш:</i> түрлө йөн дене кылдалтше кыдежан ойлончын чоңалтме ойыртемежым палышаш. <i>Моштышаш:</i> түрлө йөн дене кылдалтше кыдежан ойлончын ужашлаж коклаште чарналтыш палым шынден кертшаш, кажне ужашын посна могай ойлончо улмыжым каласышаш да лончылышаш.	2	
48	Ойлончо-влакым лончылымаш.	<i>Палышаш:</i> түрлө йөн дене кылдалтше кыдежан ойлончын чоңалтме ойыртемежым палышаш.	1	

		<i>Моштышаш:</i> түрлө йөн дене кылдалтше кыдежан ойлончын ужашлаж коклаште чарналтыш палым шынден кертшаш, кажне ужашын посна могай ойлончо улмыжым каласышаш да лончылышаш.		
49 50	Кыдежан ойлончылаште чарналтыш пале-влакым шындымаш.	<i>Палышаш:</i> кыдежан ойлончыла нерген тунемме теоретический материалым палышаш. <i>Моштышаш:</i> кыдежан ойлончылам возымо годым чарналтыш пале-влакым шынден моштышаш, синтаксически лончылышаш.	2	
51 52	Диктантым возымаш. Йонылышым төрлатымаш.	Моштышаш: лудмо почеш текстым возышаш, тунемме теме почеш грамматический пашам шуктышаш.	1	
Вияш оян ойлончо				
53 54	Вияш оян ойлончо. Вияш оян ойлончышто чарналтыш пале-влакым шындымаш.	<i>Палышаш:</i> түрлө йөн дене кылдалтше кыдежан ойлончын чоңалтме ойыртомжым палышаш. <i>Моштышаш:</i> түрлө йөн дене кылдалтше кыдежан ойлончын ужашлаж коклаште чарналтыш палым шынден кертшаш, кажне ужашын посна могай ойлончо улмыжым каласышаш да лончылышаш..	2	
55	Вияш оян ойлончым лончылымаш.	<i>Палышаш:</i> түрлө йөн дене кылдалтше кыдежан ойлончын чоңалтме ойыртомжым палышаш. <i>Моштышаш:</i> түрлө йөн дене кылдалтше кыдежан ойлончын ужашлаж коклаште чарналтыш палым шынден кертшаш, кажне ужашын посна могай ойлончо улмыжым каласышаш да лончылышаш..	1	
56 57	Сочиненийым возымаш.	<i>Моштышаш:</i> туныктышын ойырен налме илышыште вашлиялтше төрсыр почеш шонкалымашан сылнымутан текстым чоңышаш. Текстлан планым чоңышаш. Шонымашым иктешлен моштышаш.	2	
Савырыме оян ойлончо				
58 59 60	Савырыме оян ойлончо. Савырыме оян ойлончышто	<i>Палышаш:</i> савырыме оян ойлончын кыдежан ойлончо улмыжым палышаш.	3	

	чарналтыш палым шындымаш. Савырыме оян ойлончым чонымаш да лончылымаш.	<i>Моштышаш:</i> савырыме оян ойлынчышто кыдежан ойлочо семянак чарналтыш пале-влакым шындышаш, вияш оян ойлочым савырыме оян ойлочо дене алмаштышаш.		
			Цитате	
61 62	Цитате нерген умылымаш. Шонымым ўшандарен каласаш цитатым кучылтмаш.	<i>Палышаш:</i> шонымым ўшандарен каласаш цитатым кучылтмо нерген палышаш, ойлочышто чарналтыш пале-влакым шындымаш вес енын ойжын ойлочышто кушто шогымыж дене кылдалтеш. <i>Моштышаш:</i> вес енын возымыжо але ойлымыж гыч ужашым шке ойышко пуртышаш, шке ойышко вес енын каласымыжым пуртымо годым чарналтыш пале-влакым шынден моштышаш.	2	
63 64	Диктантым возымаш. Йонылышым тӧрлатымаш.	<i>Моштышаш:</i> лудмо почеш текстым возышаш, тунемме теме почеш грамматический пашам шуктышаш.	2	
65 66	Изложенийым возымаш.	<i>Моштышаш:</i> текстын темыже да тўн шонымашыжым умылышаш, планым чогышаш, авторын возымо ойыртемыжым арален коден, текстым возышаш.	2	
67	Тунеммым иктешлымаш.		1	
68	Резервный урок.		1	